

Nic nekončí, dějiny budou pořád

„Dmu se nevysvětlitelnou vlasteneckou pýchou.“

Tak reagovala na Facebooku Literárních novin jedna ze čtenářek zprávy, že byl právě dokončen největší projekt české historiografie. Druhým svazkem jedenáctého dílu se totiž v prvním březnovém týdnu uzavřela edice Velké dějiny zemí Koruny české. To, co kdysi nestihl dokončit František Palacký, to, co kdysi nestihl nakladatel Jan Laichner, podařilo se nyní nakladatelství Paseka – to mimochodem dnes sídlí v domě, který pro Laichnera na pražských Vinohradech vystavěl kdysi Jan Kotěra. Kompletní dějiny Českých zemí od počátků až do roku 1945, kolektivní dílo špičkových českých historiků čítající 15 dílů v 19 svazcích, což obnáší téměř 14 tisíc stran, 2 819 obrázků, 161 map. Celá edice byla nominována také na cenu Magnesia Litera v kategorii ediční počín.

„Velké dějiny zemí Koruny české je bezpochyby nutno ocenit,“ uvedl již před časem jeden z historiků v projektu zúčastněných, Jan P. Kučera. A zároveň dodal: „Zajisté mají své nedostatky, z nichž ovšem zřejmě tomu hlavnímu čili nejednotnosti jednotlivých svazků, které nutně píše řada autorů, se v takovém podniku vyhnout prostě nelze. Taková jednotnost by dokonce měla svá úskalí. »Pasecké« Velké dějiny nejsou dílem jedné generace historiků, vždy však dílem autorů, jimž odborná zralost dovolila přistoupit k syntéze. Nakladatelství Paseka lze tudíž v tomto projektu připsat k dobru už to, že autorům možnost této syntézy nabídla, či snad přesněji řečeno je k této syntéze přímo vybídla. Bylo by samozřejmě přehnané říci, že Velké dějiny zemí Koruny české jsou obrazem české historiografie přelomu 20. a 21. století, vždyť dnes jsou k dispozici například výtečné monografie vydávané nakladatelstvím Lidové noviny, v rámci Vlastivědy moravské vyšly několiksvazkové Dějiny Moravy a je tu také třeba edice českých dějin nakladatelství Libri. Nicméně v tomto širším rámci jsou Velké dějiny zemí Koruny české počinem unikátním a zásadním, protože právě ony splácejí onen trapný dluh českého dějepisectví, datující se od torza Františka Palackého. Jsou zde, obsahují obrovskou sumu práce autorské i nakladatelské a redakční. Koneckonců dvacetisvazkové národní dějiny se nepíší každý rok a je pochybné, bude-li u nás vůbec ještě kdy potřeba takové dějiny znovu napsat, čili, bude-li o ně mít zájem ona vlastně nejpodstatnější část celého projektu, totiž čtenářská obec.“ Jak a kde se zrodil nápad na Velké dějiny? – ptáme se majitele vydavatelství Paseka Ladislava Horáčka.

Nápad se zrodil v hospodě Na Urale na Puškinově náměstí, kde jsem se sešel se skupinou historiků. Vzpomínám si, že nás bylo dohromady asi šest. Určitě tam byl Jirka Pokorný, Petr Čornej a Pavel Bělina. Ze začátku jsme si povídali o tom, jak se nám povedla dvousvazková učebnice historie nazvaná Dějiny zemí Koruny české. A pak jsme normálně nadávali na poměry, že leccos není, co by mělo být a že to nejde moc dopředu směrem, kterým jsme si představovali. Přišla taky řeč na to, že se nikdy nepovedlo napsat pořádné české dějiny. Řekl jsem jim: „Tak to napište. Já to vydám.“ Potom se povídalo o dějinách desetidílných, později o dějinách dvanáctidílných, tedy tuctových. Název „Tuctové dějiny“ se nám tenkrát po pěti pivech moc líbil. Nakonec jsme, za strážlivá, zvolili název Velké dějiny zemí Koruny české. To bylo v roce 1997. První svazek vyšel v roce 1999.

Jaký je pocit vydavatele, když ukončí tak grandiózní projekt?

Kdybych vám vykládal, že blbej, tak mi to nebudete věřit. Je to skoro lepší než oběhnout dvě kolečka a vyhrát olympiádu. Stojí to daleko víc vzdělání, práce a vůle. Pocit z účasti na tak velikém díle je velmi povznášející, zvlášť když takový opus vytvoříte jako první.

Pustil byste se do takového projektu znovu, u vědomí všeho toho, co s ním bylo během těch let spojeno?

Kdyby mi bylo dvaadváct, tak určitě. Zkuste se zeptat Jardy Jágra, jestli by chtěl hrát ve dvaadvácti znovu za dorost. Mám nemocný ruce, nohy, vnitřnosti a ta hlava už taky nic moc. Taky jsem si všiml, že se za mnou už neotáčejí modelky. Ale pracovat bych ještě chvíli chtěl.

Patnácti díly v 19 svazcích tedy Velké dějiny definitivně končí?

Souvisí to s předešlou otázkou. Začínáme se scházet konečně s věrohodnou skupinou historiků mladší generace, která, doufám, bude mít od toho, co já jsem prožil, odstup a povede se jim to, čemu se říká, současné dějiny, zpracovat objektivně. Takže nic nekončí, dějiny budou pořád.

Dodejme, že z edice Velkých dějin se mezitím vyloupila samostatná Tematická řada, v níž už vyšly (neméně dobře vypravené a neméně obsáhlé) svazky Architektura a Cestovatelství. Letos na podzim by měly být vydány svazky Přírodní vědy a Lidová kultura. Chystá se kniha o hudbě. Takže opravdu nic nekončí.